

Talousarvion prosessikuvaus, Infran kunnossapito

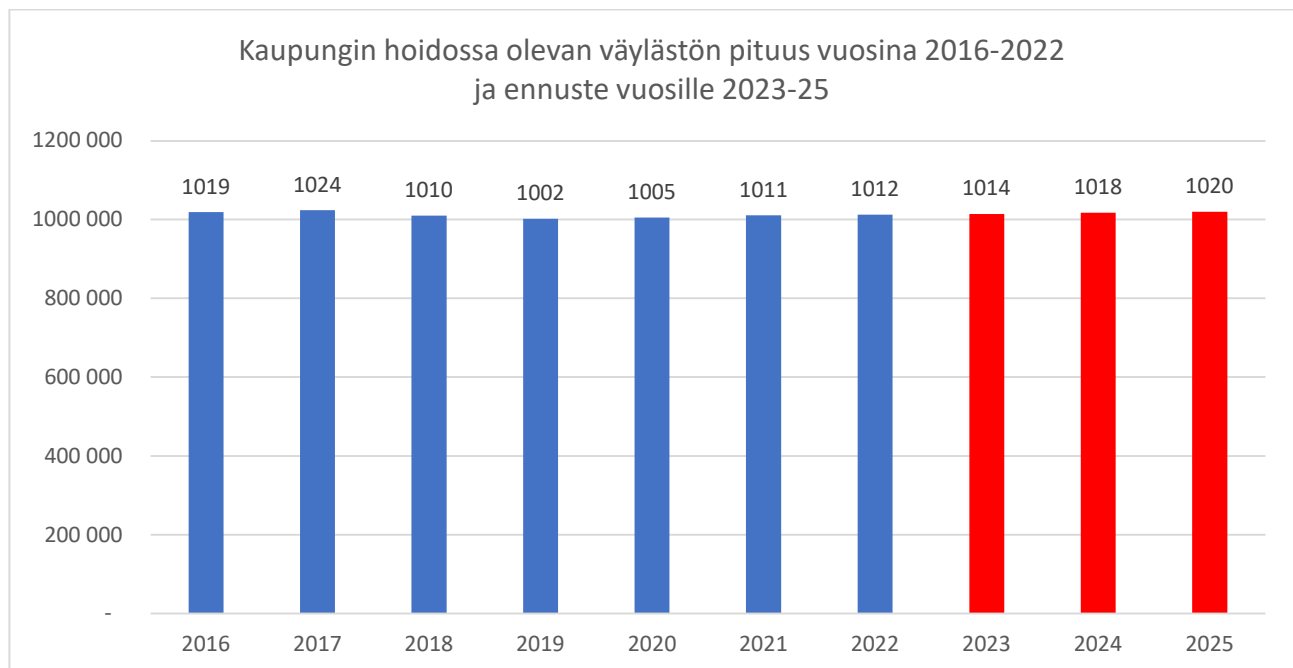
Tilannekuva

Liikenneväylät

Liikenneväylien hoito jaetaan ajoratojen osalta kolmeen kunnossapitoluokkaan (I, II ja III) liikenteen määrän, laadun ja tarpeen mukaan. Etusijalla ovat pääväylät, joukkoliikenteen reitit sekä kevyen liikenteen yhteydet. Päätöksen kunnossapitoluokista tekee Porin kaupungin Tekninen lautakunta.

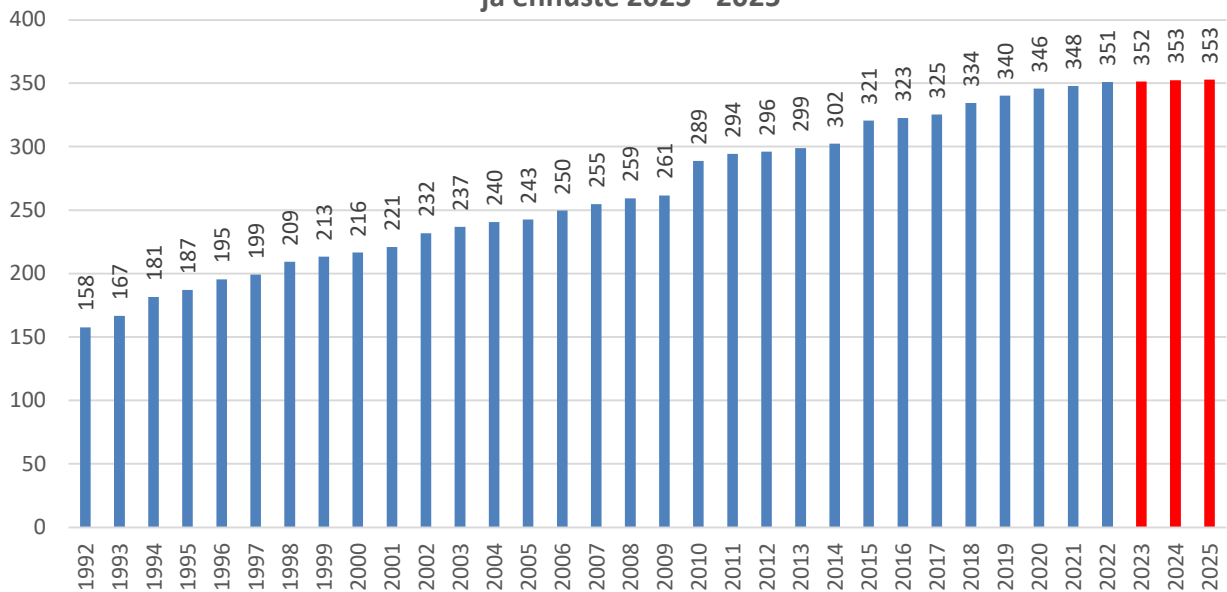
Vuoden 2021 lopussa kaupungilla oli huollettavanaan yli 1 000 kilometriä erilaisia väyliä, joista katuverkkoa oli noin 620 kilometriä, pyöräteitä noin 280 kilometriä ja yksityisteitä hieman yli 100 km.

Toiminnallisissa tavoitteissa toimenpiteitä on kohdistettu erityisesti kevyen liikenteen yhteyksien parantamiseen ja kehittämiseen.

Kuva 1. Kaupungin hoidossa olevan väylästäön pituus kilometreinä vuosina 2016-2022 sekä ennuste vuosille 2023-25.

**Porin pyörätieverkon pituus vuosina 1992 - 2022
ja ennuste 2023 - 2025**

Kuva 2. Porin pyörätieverkon pituus kilometreinä vuosina 1992-2022 sekä ennuste vuosille 2023-2025. Osa pyöräteistä on valtion omistuksessa ja hoidossa.

Porissa on erittäin hyvät mahdollisuudet niin kävelyyn kuin pyöräilyynkin. Maasto on tasaista, kaupunkirakenne tiivis ja väylästä kattava. Porin kävely- ja pyörätieverkon pituus on yli 350 km, minkä lisäksi verkkoa täydentävät lukuisat puistokäytävät sekä luonto- ja ulkoilureitit mm. Kirjurinluodossa, Isomäessä ja Yyterissä.

Pori on pitkään kehitetty kävelyn ja pyöräilyn huomioivana promenadikaupunkina. Pyöräilyn ja kävelyn asemaa on pyritty vahvistamaan mm. kaupunkisuunnitteluprojekti Promenadi-Porin myötä. Vuonna 1977 Poriin perustettiin Suomen ensimmäinen asemakaavalla vahvistettu kävelykatu. "Kävis" onkin yksi Suomen toimivimpia kävelykatuja.

Porin kaupunki on jo pitkään osallistunut valtakunnalliseen Yhdyskuntatekniset palvelut-tutkimukseen, jossa asukkailta kysyttiin mielipidettä muun muassa katujen ja puistojen kunnosta. Pori sai vuonna 2022 liikennealueiden ylläpito- mittarin keskiarvoksi 2,67. Mittarin keskiarvo on pysynyt lähes samana viiden vuoden tarkastelujaksolla vuosina 2016-2021, mutta putosi 0,42 pistettä vuonna 2022. Vertailukaupunkeihin nähden Pori on sijalla 27, kun tutkimukseen osallistui 27 kaupunkia. Katuvalaistusmittarin keskiarvoksi Pori sai 3,56 ja keskiarvo on tasaisesti noussut vuodesta 2016 lähtien. Muihin kaupunkeihin verrattuna Pori on kuitenkin katuvalaistus- mittarin osalta edelleen selvästi viimeisellä sijalla. Porissa heikoimman arvosanan 2,20 sai lumenauraus asuntokaduilla.

Syksyllä 2019 tehtiin koko katuverkolle kuntokartoitus, jossa tarkistettiin katuverkon ja jalankulku- ja pyöräteiden rakenteellinen kunto tehtävään erityisesti kehitetyllä mittaajoneuvolla. Kartoituksen tulosten perusteella muodostettiin katuverkolle viisiportainen kuntoluokitus Suomen Kuntaliiton mallin mukaisesti sekä laskettiin korjausvelka. Yhteenvetona kuntokartoituksesta voidaan todeta seuraavaa:

- Pääkatujen kunto on pääosin hyvä ja erittäin huonokuntoisia jaksoja on vähän
- Kokoojakaduista ainoastaan 50 % on hyvässä kunnossa ja huonokuntoisia kokoojakatuja on noin 30 km

- Tontti- ja asuntokatuja on paljon ja niistä lähes 30 % on huonokuntoisia
- Kevyenliikenteen väylien korjaustarve on suuri. Huonokuntoisia kevyenliikenteen väyliä on 68 km ja erittäin huonokuntoisia 18 km.

Vuonna 2019 katuverkon korjausvelka oli yhteensä noin 29 M€. Väylien peruskorjaamisen lopettaminen tarkoittaisi väylien rakenteellisten puutteiden lisääntymistä sekä puutteiden aiheuttamien korjauskustannusten ja -velan kasvua. Katuverkon peruskorjauksilla on siten merkittävä vaikutus myös käyttötalouden kunnossapitokustannuksiin. Ilman peruskorjauksia korjausvelka kasvaisi kymmenessä vuodessa yli kaksinkertaiseksi. Korjausvelan kasvun pysäyttäminen edellyttäisi, että katuja ja kevyenliikenteen väyliä peruskorjattaisiin vuosittain yhteensä noin 20 km:n matkalta ja vuosibudjetin tulisi olla noin 9 M€, josta noin 1,1 M€ tulisi kohdistua jalankulku- ja pyöräteiden perusparantamiseen.

Koska korjausvelkalaskelma tehdään viiden vuoden välein, korjausvelkaa ei ole mahdollista eikä järkevää ottaa lyhyen tähtäimen mittariksi. Pitkän tähtäimen mittarina se on toimiva ja tavoitteena on hidastaa ja pysäyttää korjausvelan kasvu kymmenen vuoden sisällä investoimalla katuverkon ja jalankulku- ja pyöräteiden peruskorjauksiin, turvaamalla riittävä rahoitus uudelleenpäällystyksiin ja kuivatuksen parantamiseen sekä rakentamalla kaikki uudiskohteet laadukkaasti riittävillä rakennekerroksilla. Rahoituksen lisäksi avainasemassa on myös infran suunnittelun ja rakennuttamisen henkilöresurssien turvaaminen.

Pääkatuverkko rakentuu pääosin valmiiksi Pohjoisväylän valmistuttua vuoden 2022 aikana. Tulevina vuosina uusien katujen rakentaminen painottuu pääasiassa asunto- ja teollisuusalueiden katuihin mahdollistaen hallitun tonttituotannon. Enenevässä määrin investoinnit kohdistuvat tulevaisuudessa olemassa olevan infran perusparantamiseen korjausvelan kasvun hillitsemiseksi. Tulevaisuuden haasteena ovat katuverkon ja siltojen kunnan heikkeneminen sekä mittava perusparannustarve. Perusparannusten ohjelmointi tulee tehdä suunnitelmallisesti ja tutkimuksiin perustuen.

Katujen talvikunnossapidon panostusta nostettiin talvella 2023. Lumisadetilanteessa liikkeelle lähtevien yksiköiden määrä nostettiin kolmella yksiköllä.

Viheralueet

Kaupungin ylläpitämät julkiset viheralueet tarjoavat palveluita kaikille asukasryhmille. Julkisten viheralueiden tavoitteena on lisätä myös kaupungin vetovoimaa matkailukohteena.

Porissa on rakennettuja puistoja, niittyjä ja maisemapeltoja sekä liikenneviheriöitä noin 500 hehtaarin alueella. Puistojen ja viheralueiden kunnossapito perustuu valtakunnalliseen hoitoluokitusmalliin.

Viheralueilla toimitaan kestävän kehityksen keinoin tavoitteena viihtyisä, turvallinen ja monimuotoinen asuinympäristö sekä monipuoliset palvelut eri asukasryhmille. Porissa on julkiseen käyttöön tarkoitettuja rakennettuja puistoja, maisemapeltoja ja niittyjä, taajamametsiä ja liikenneviheralueita.

Pori on perinteikäs puistojen kaupunki, vanhimmat puistot on perustettu 1800-luvulla. Näyttävämpinä esimerkkeinä mainittakoon Kirjurinluoto, Raatihuoneenpuisto ja Porin metsän ulkoilualue. Nämä kaikki kuuluvat Porin kansalliseen kaupunkipuistoon, jonka perustaminen merkitsi Porin vihreän ja perinteikkään yhdyskuntarakenteen merkityksen vahvistumista.

Kaupungin taajama- ja talousmetsien hoito perustuu voimassa oleviin metsäsuunnitelmiin.

Taajamametsien hoidon perustana on monitavoitteinen taajamametsien hoitosuunnitelma (vuosille 2010 – 2019), jota toteutettaessa otetaan huomioon valtakunnallisen viheralueiden hoitoluokituksen määrittelemät erityispiirteet ja asiakkaiden toiveet. Vuonna 2023 käynnistettiin tulevaisuudessa metsien hoidon ohjaavan Metsäohjelman teko, ohjelma valmistuu vuonna 2024. Hoitotyössä painotetaan

virikistyskäyttöä, metsien suojavaikutustarpeita sekä maiseman ja luonnon monimuotoisuusarvoja. Puistoiksi kaavoitettuja taajamametsiä on hoidossa 1400 hehtaaria. Tärkeimpinä kohteina ovat Isomäen Porin Metsä, Liinaharjanpuisto sekä Ruosniemen ja Meri-Porin asuinalueiden laajat puistometsät. Porin metsän kohteita hoidetaan erillisen Porin metsän käyttö- ja hoitosuunnitelman mukaan.

Taajamametsien virikistyskäytössä kehityskohteita ovat yhtenäiset polkuverkot viheralueiden välillä.

Tulevaisuuden haasteita

Yhdyskuntatekniset palvelut-tutkimuksessa puistojen hoito- mittarin keskiarvo oli vuonna 2022 Porissa 3,07 ja keskiarvo on pysynyt lähes samana viiden vuoden ajan. Puistojen hoidon osalta Pori on vertailukaupunkeihin nähden sijalla 26. Porissa parhaan arvosanan 3,76 sai keskustan puistojen hoito. Tulevaisuuden panostuksena leikkipaikkojen hoitoon perustettiin oma työryhmä. Leikkipaikkojen hoitotasoa pyritään myös jatkossa kohdistamaan paremmin käyttäjien uuden palautejärjestelmän avulla. Palautejärjestelmää koekäytetään loppuvuonna 2023 ja 2024.

Liikuntapaikat

Liikuntapaikat toimintayksikön hoitovastuulla liikuntalaitosten lisäksi on nurmikenttiä 26, hiekkakenttiä 32, pienpalloilukenttiä 12, isoja tekonurmia 4, pesäpallokenttiä 13, valaistuja kuntoratoja 18, kuntoportaita 2, uimarantoja 10, monitoimi- /lähiliikuntakenttiä 12, jääkiekkokaukaloita 12, vapaaluistelualueita 35, hiihtolatuja 25, puisto- ja koululaislatuja 25 ja leirikeskustoja 2.

Nurmikentät ovat käytössä olosuhteiden salliessa 15.5. – 30.9.

Hiihtolatuja hoidetaan koneellisesti Porin metsässä, Noormarkussa ja Laviassa yhteensä 32 km. Tykkilunta on säilötty kolmena edellisenä kesänä sahapurupeitteen alla Porin Metsässä ja kokemus on ollut myönteinen. Hiihtokausi on saatu avattua säilölumen ansiosta huomattavasti aiemmin. Puisto- ja koululaislatuja, sekä muita latuja tehdään resurssien puitteissa ja lumitilanteen mukaan. Jääkiekkokaukaloille ja vapaaluistelualueille on laadittu hoitojärjestys. Etusijalla ovat koulut.

Tuleva liikuntapaikkasuunnitelma määrittelee olemassa olevan tilanteen liikuntapaikkojen osalta ja ottaa kantaa myös tulevaisuuden suunnitteluun. Ulkoliikuntapaikkojen määrä ei ole merkittävästi lisääntynyt viimeisen 10 vuoden aikana. Tekonurmikenttiä ja kuntoportaita on rakennettu 2 kpl, sekä olemassa olevia liikuntapaikkoja ja huoltorakennuksia peruskorjattu. Uusien asuinalueiden kaavoituksessa pitää ottaa huomioon lähiliikuntapaikan rakentamismahdollisuus. Pohjoisväylän iso koulu/monitoimitalo valmistui elokuussa 2023. Ruosniemen ja Toejoen koulujen oppilaat siirrettiin uuteen kouluun. Myös em. koulujen liikuntapaikkatoiminnot siirtyvät osittain uudelle Pohjoisväylän koululle, jossa on iso tekonurmikenttä, jääkiekkokaukalo ja muita liikunnallisia välineitä ja kenttiä.

Tulevaisuuden haasteina voidaan pitää kustannusten nousua (polttoaineet, energiat, lannoitteet) 25-30 %, ilmastonmuutosta ja resurssien riittävyyttä. Kun uusia liikuntapaikkoja perustetaan, pitää vähällä käytöllä olevia liikuntapaikkoja vastaavasti poistaa käytöstä. Myös muuttuvat trendit ohjaavat, minkälaisia liikuntapaikkoja tulevaisuudessa pitäisi rakentaa ja minkälaisia välineistöä liikuntapaikat sisältävät huomioiden seura- ja yksittäiskäyttäjät ja harrastelijat.

Yhdyskuntatekniset palvelut-tutkimuksessa liikuntapaikkojen hoito- mittarin keskiarvo vuonna 2022 Porissa oli 3,53 ja lukema on pysynyt lähes samana viimeisen viiden vuoden aikana. Liikuntapaikkojen hoito- mittarin osalta Pori on sijalla 27.

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Toimivat yhteydet		
TEKO	Suomen parhaat pyörätiet ja -reitit		
TOIMENPIDE	Katujen käytettävyyden parantaminen ja pyöräteiden kunnossapitovelan kasvun hillitseminen täydentämällä polkupyöräreittejä ja perusparantamalla tai uudelleen päällystämällä pyöräteitä ja reittejä.		
MITTARI		Lähtötaso	Tavoitetaso / valmiusaste
	Tuulikylän asuntoalueen katuverkon rakentaminen	0 %	100 %
	Väinölän alueen katujen uudelleen päällystys (Väinölä: Päkintie, Päivöläнкуja, Kekrikuja)	0 %	100 %
	Metsämiehenkadun ja Urheilutien liittymäjärjestelyt	0 %	100 %
	Kokemäenjoen rautatiesillan ja jalankulku- ja pyöräilyväylän perusparannus	0 %	50 %
	Varvourinjuovan rautatiesillan ja jalankulku- ja pyöräilyväylän perusparannus	0 %	50 %
	T-6069 Lotskerin raittisillan rakentaminen	0 %	50 %
	Käyttäjearvio "jalankulku- ja pyöräteiden kunto" (Yhdyskuntatekniset palvelut –tutkimus)	2,49	2,49
Prosenttiosuus asukkaista, jotka ovat sitä mieltä, että jalankulku- ja pyöräteiden kunto on hoidettu hyvin (Yhdyskuntatekniset palvelut –tutkimus)	25 %	25 %	

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Pori on lasten ja nuorten kaupunki		
TEKO	Pidämme leikki- ja lähiliikuntapaikat hyvässä kunnossa		
TOIMENPIDE	Vuorovaikutteinen palautejärjestelmä leikki- ja lähiliikuntapaikoilla		
MITTARI	Vuorovaikutteinen palautejärjestelmä on käytössä.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Palautejärjestelmä on hankittu ja käyttöön otettu 2023	Leikkipaikkojen palautejärjestelmästä tulevaa palautetta hyödynnetään neljännesvuosittain kunnossapitotyön painottamisessa ja investointien kohdentamisessa

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Jokaisella porilaisella on mahdollisuus terveelliseen, aktiiviseen ja turvalliseen elämään		
TEKO	Viihtyisät ja turvalliset puitteet ulkoilulle, liikkumiselle, kulttuurille ja asumiselle		
TOIMENPIDE	Ulkoilun ja liikkumisen viihtyisyyden ja turvallisuuden parantaminen rakentamalla ja peruskorjaamalla ulkoilu ja viheralueita.		
MITTARI		Lähtötaso	Tavoitetaso / valmiusaste
	Jyrki Kankaan aukion rakentaminen	0 %	100 %
	Maauimalan ja Tennishallin viherympäristön parantaminen	0 %	100 %
	Käyttjäarvio liikennealueiden ylläpidosta (Yhdyskuntatekniset palvelut –tutkimus)	2,67	2,67
	Käyttjäarvio puistojen hoidosta (Yhdyskuntatekniset palvelut –tutkimus)	3,07	3,07
	Käyttjäarvio liikuntapaikoista (Yhdyskuntatekniset palvelut –tutkimus)	3,53	3,53

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Jokaisella porilaisella on mahdollisuus terveelliseen, aktiiviseen ja turvalliseen elämään		
TEKO	Viihtyisät ja turvalliset puitteet ulkoilulle, liikkumiselle, kulttuurille ja asumiselle		
TOIMENPIDE	Talvikunnossapitoon käytettävän kaluston määrän pitäminen ennallaan.		
MITTARI	Aurasta vaativina päivinä liikkeelle lähtevän kaluston määrä.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		32 (2022), 34 (2023)	34 (sama kuin vuonna 2023, kasvaa 2025)

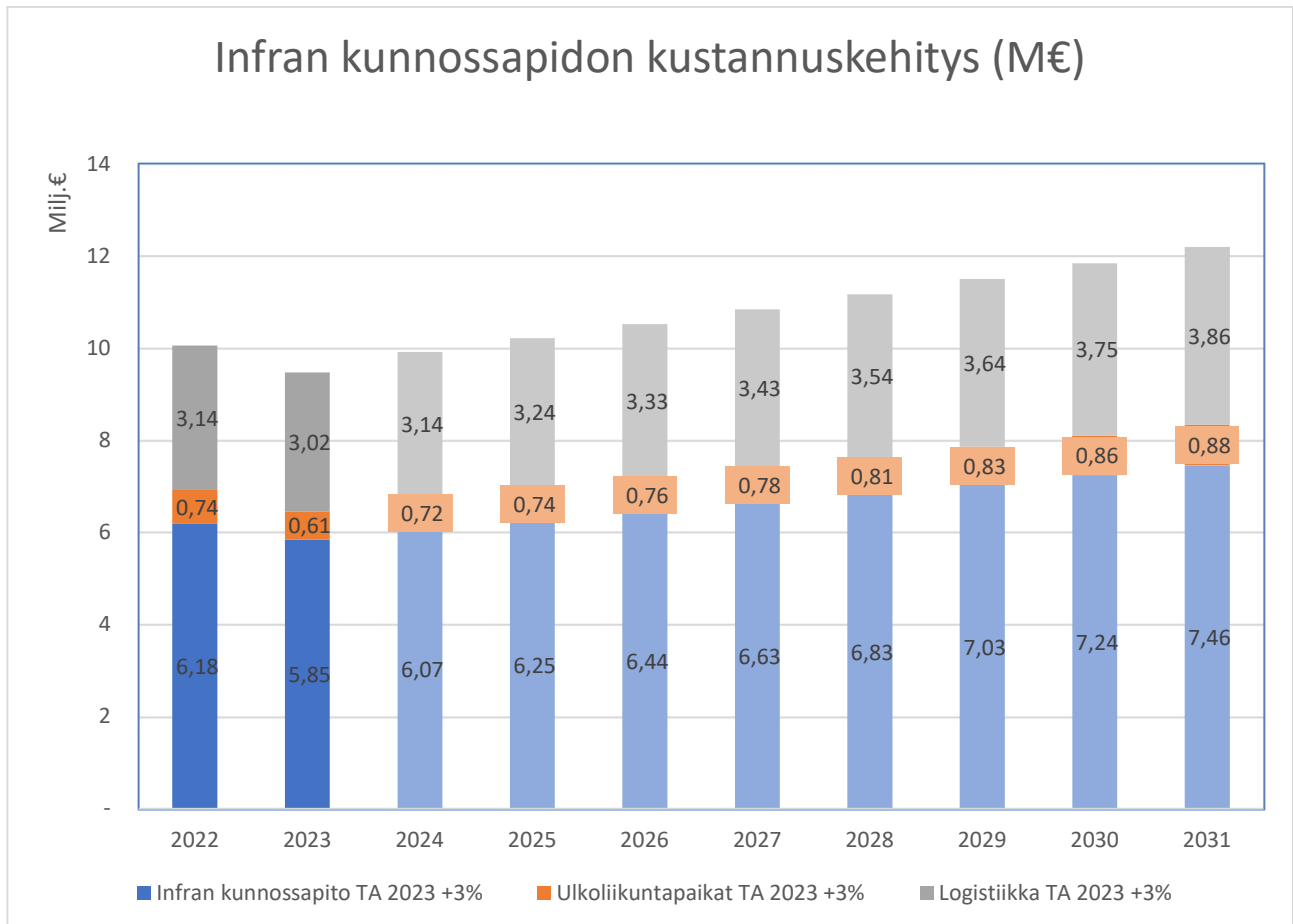
Taloudelliset tavoitteet

Kustannusten kehittymiseen tulevat jatkossa eniten vaikuttamaan niin polttoaineiden kuin energian hintojen muutokset. Vaikutukset tulevat näkymään infrastruktuurin kunnossapidossa sekä suoraan että välillisesti palveluiden ja tavaroiden hinnoissa. Hintojen muutosten ohella infran kunnossapidon kustannusten kehittyminen liittyy vahvasti vuosittain vaihtelevaan ja vaikeasti ennakoitavaan talvikauden pituuteen ja sääolosuhteisiin talven aikana. Lainsäädännöstä ei ole tulossa muutoksia, jotka vaikuttaisivat kunnossapidon toteuttamiseen.

Investoimalla katujen perusparantamiseen saadaan pidemmällä aikavälillä korjausvelkaa pienennettyä sekä vähennettyä katujen heikon kunnan aiheuttamia ongelmia niin asukkaille kuin kaupungille. Vuosittaisen kunnossapidon tarve vähenee, mikä näkyy esimerkiksi paikkaustarpeen vähenemisenä. Investoinneilla tehtävillä peruskorjauksilla rakennetusta ympäristöstä tehdään myös helpommin kunnossa- ja ylläpidettävää. Vähentämällä käsin tehtäviä kunnossapitotöitä voidaan nopeuttaa ja lisätä kunnossapidon tehokkuutta.

Strategisena tavoitteena on pyrkimys parantaa katujen talvikunnossapitoa. Kunnossapidossa onnistuminen on paljolti riippuvainen katujen puhdistukseen ja liukkaudentorjuntaan käytetystä ajasta. Samalla se

parantaa katujen turvallisuutta, lisää asukastyytyvääisyyttä sekä vähentää tarvetta vaativammalle puhdistustyölle. Kunnossapitokaluston määrää nostettiin vuodelle 2023 ja se pyritään pitämään samalla tasolla vuonna 2024. Digitalisaation hyödyntämistä muun muassa ajoreittien optimoinnissa kehitetään edelleen. Alla olevassa kaaviossa on esitetty kustannuskehitys huomioiden 3%:n vuosittainen kustannusnousu kunnossapidon tason pysyessä ennallaan.

Kuva 3. Infran kunnossapidon kustannuskehitysennuste